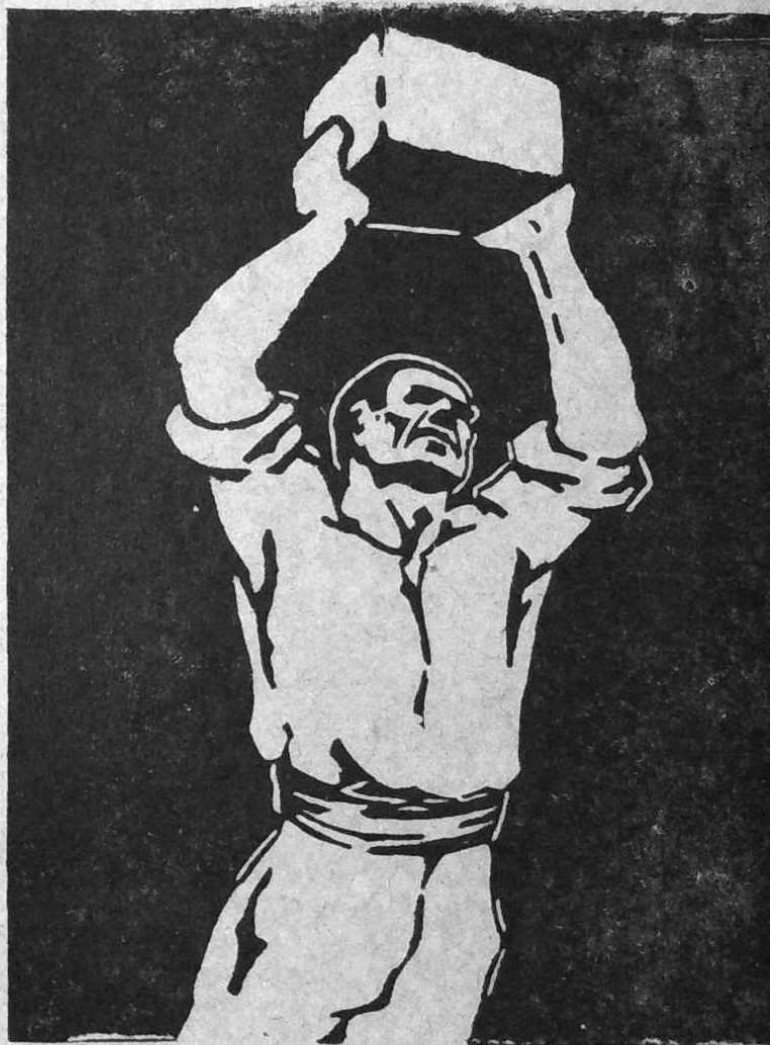

FEIZ MA BREIZ

KANNAD MIZIEK AR VRETONED

C'houevrer 1940

Priz : 6 real (1 fr. 50)

HO

MAEN

EVID ADSEVEL

TI AR BREZONEG

VOTRE PIERRE
POUR L'ÉDIFICE
DE LA LANGUE
BRETONNE

Yec'hed ar Vugale ar SIROP FERET

a eneb an Doken

Graet gant louzaouenigou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trouklennou laez, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-routé, hag ar zempladurez a deu warlerc'h ar ruzell hag an dreo, ...

En vente dans toutes les pharmacies

Dépôt principal : GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS,
2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi) BREST.

KLENVED AR C'HENOU HAG AN DENT

L. LAPIQUONNE Successeur de L. Jézéquel

Tenner dent
Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
ha war gaoutchouk, hervez ar skoueriou diweza
Gwarantisa a ra e labour.

RESEO A RA

Bep Lun, e LESNEVEN, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e
BRASPARTS hag er FAOU. — Digemeret a ra an dud en e di,
e Brest, 4, passage Saint-Martin, eus a 9 eur da greisteiz, hag
eus a 2 eur da 6 eur. — Téléphone : 0-16.

- Ar Merour : H. Caouissin. Moulerez Bro-Leon, ru Lafayette, Landerne.

76^{vet} bloavez Nnn 2

C'honneur 1940

FEIZ HA BREIZ

Renner : Y. V. PERROT

BLOAVEZ MAT EUR ZOUARD

DA RENER « FEIZ HA BREIZ »

Ra blijo gant ar Mabig Jezuz rei d'eoc'h yec'hed krenv evit ma c'helloc'h epad pell amzer c'hoaz, sturia bag ar Vretoned ha delc'her plomm en he sav hor c'helaouenn ger **Feiz ha Breiz.**

NOLITE TERREŔI :

N'it ket da gaout aon!

Keit ha ma c'hellomp sellout eün ouz Doue, e c'hellomp beza dienkrez ha sellout a c'hellomp outan eün keit ha ma n'hon eus graet pec'hed ebét.

Keit ha ma chomomp dibec'h, n'eus koulenn ebet ouz hon dispartia diouz Doue hag hon ene a zo er sklerijenn, en urz hag e peoc'h.

En eul levr savet e Anvers gant an Tad Alphons Sarasa, er bloaz 1664, e kavomp komzou gouest d'hor sederact ha d'hol laouenaat, e kreiz tristidigez an amzer vremen ha setu perak e lokomp eun di-verra anezo aman warlerc'h.

Perak kaout eur spered debret o klask gouzout dalc'h mat piou a zo penn abeg eus an dra-man hag eus an dra-hont? Eur freuz difreuz a zo dre ar bed; perak terri va fenn o klask unani ar pezh a zo dispartiet?

Doue n'en deus ket roet e zilez, na ne ~~zo~~ ket ha ne zigouez netra er bed, nemet dre ma fell d'euzun pe dre ma lez ober.

Trubuilhou, brezelioù, dismantrou a zo, piou a zigor hent d'ezo?

Pennadureziou ar bed? pec'hejou an dud?

Eun dra a zo, da vihana, hag a zo re wir; an Aotrou Doue eo an hini o lez d'en em astenn dre ar bed. Hen eo Mestr bras an dud hag ar rouanteleziou.

Bresk eo ar pezh a zav an den er bed-man ha ne vez ket peurzavet, mat a-walc'h, ma vez diskaret.

Ar rouanteleziou brasa ha pinvidika a weler dismantrout an eil goude eben hag ar re vrasa, marteze, eo a vez diskaret da genta :

An Aotrou Doue a laka heb ehan, pinvidigez eur vro da dec'het d'eun all hag ar broiou a zo dalc'h mat, darn o vont da baour, darn o tont da binvidik ha Doue eo an hini a ren kement-se holl, evel ma 'z eo an Hini a laka koummou ar mor da vont ha da zont, heb ehan, evit mirout outan da veza eun eienenn a vreinadurez hag a gontamm e-vid ar bed a-bez.

Arabad eo d'in mont d'en em jala kement-se, war zigarez ma klevan trouz ar brezel ha trouz ar zoudarded o tremen; o tiloja danvez eur vro emæer hag an enebourien a zamm an danvez-se war o diskoaz hag her c'has pelloc'h.

N'eus penn kristen ebet gouest da ziloja heb ober trouz; penaoz neuze gortoz e vefe gelllet diloja danvez eur rouantelezh a-bez d'her c'has en eur rouantelezh all, heb ober trouz ebet?

Doue eo an hini a laka danvez eur bobl da vont gand eur bobl all ha pa ziframm he madou digant eur bobl n'her gra nemet evit he c'hastiza da veza graet implij fall eus ar pezh a oa bet laketa gantan etre he daouarn.

Hor pec'hejou eo a laka hon enebourien da veza krenv hag ar brezelioù a zo evel gwial etre daouarn Doue ha p'hon sko, n'hor sko nemet evit hor brasa mad ha n'hon eus nemed eun dra da ober: plega hor penn ha pokat, heb en em glemm, da zourn hon Tad eus an nenv a zo ouz hor c'hastiza.

O! na pegen gwir eo komzou sant Augustin :
« Doue en deus doare da veza drougennan p'hor sko,

evelse, met n'en deus nemet doare, né sko két evid ober droug d'eomp! Pa vevomp er pec'hed ha pa dro pep tra da vat ganeomp, neuze eo hon eus lec'h da gaout enkreiz hag e tiskouez ar muia e gasoni ouzomp; met an trubuilhou a gouez warnomp n'int nemet gwial eun Tad o lakat reiz ennomp evit ma n'en devezo ket a ezomm goudeze da zougen eur varmedigez kalet en hon eneb ! »

La varou-diazez

KOMZOU PIUS AN XII^{vet}
DI'WARBENN

GWIRIOU AR BROADELEZIOU

En e lizer-meur kenta **Summi Pontificatus, Eus kador ar velegiez uhela**, embannet an 20 a viz here 1939, en eur rei da gristenien ar bed holl evel eun dastumadur eus ar pezh o deus diskleriet ar Pabed, diweza diwarbenn menozioù faoz an amzer-vremañ, e lavare Pius an XII^{vet}, kement-mañ diwar benn gwirioù ar broadeleziou hag a vez ret o lakaat da dalvezout evit ma reno ar peoc'h en Europa.

Evit ma c'hello beza emgleo padus ha darempredou frouezus ez eo ret d'ar poblou anzav ha mirout pennreolennoù ar gwir naturel etrevroadel diwarbenn o c'hresk hag o buhez reiz. Ar pennreolennoù-se a c'houlenn ma vezo miret gwirioù pep pobl d'ar frankiz, d'ar vuhez, da c'hellout mont war raok tamma ha tamm gant hentou ar sevenadurez; goulenn a reont ouspenn fealded d'ar c'hontradou divizet ha gwirieketaet hervez reolennoù gwir ar poblou.

Evit diskouez d'an holl ar c'hoant en deus e vefe selaouet e vouez, ez eo distroet hon Tad Santel ar Pab war an hevelep sonjou er brezegenn en deus graet d'herc'hent Nedeleg, 24 a viz Kerdu, da izili ar c'hevredadoù sakr deuet da ginniq d'ezañ o hetou mat.

Goude beza kondaonet politikerezh an taol-nerz, hag ar argadadeg a-enep ar Finland gant Unvaniezh ar Sovieded, goude beza komzet eus e striva e dennoù evit ar peoc'h ha diskleriet en deus c'houtet en abeg d'an disfiziañs o deus ar poblou an eil eus eben, an Tad Santel a glask lakaat a-wel d'an holl ar pennoù a vefe diazezh eur peoc'h just etre ar broioù.

Rei da bep bro, emezañ, bras pe vihan, eur gwir start d'ar vuhez ha d'ar frankiz a zo eun diazezh ret evit eur peoc'h just hog onest. Bolontez-veva eur vro ne dle mont gwech ebet gant eur varn d'ar maro evit eur vro all. Mar bez diskaret pe lakaet e brall kempouez ar gwirioù, e vezo goulennet gant an urz hag ar reiz eun digoll a vo divizet e gementad n'eo ket gant ar c'hleze met hervez reolennoù ar justis hag al lealded.

Eun dra hag e tlefed teurel dreist holl evez outañ, ma venner kaout en Europa eur stummaour gwelloc'h, eo ar pezh a sell ouz ezommou ha goulennoù reiz ar broioù hag ar poblou, kouls hag an dud a onenn estren a c'hell beza en eur stad; an ezommou-se, daoust ha n'int ket awalc'h bepred evit diazeza eur gwir striz pa vez o talvezout a-enep d'ezo, kontradoù anavezet ha gwiriekat, e tleer koulskoude sellout outo gant bolontez-vat evit klask an tu da rei d'ezo o gwalc'h, er peoc'h, ha ma 'z eo ret zoken gant addivizout an emglevioù er justis hag er furnez. ».

D'eo c'h bremañ, da veza poellek a-walc'h evit gwelout e talv ar c'homzou-se evit broioù 'zo e Kreiz-Europa,

Difennet embann
(6 linenn)

meu-
leudi da Bius XII, da veza gant e gelennadurezh ker
splann, digoret hent d'ar peoc'h!

Maodez GLANDOUR

— 36 —

ar ger

gant TINTIN ANNA

War an douar ez eus eun dra
C'houekoc'h eged n'eus fors petra
A lak levezet war an tal
Hag a ra d'ar galon tridal.

Ar pôtr koz hag ar c'hrouadur
A zonz ennan gant plijadur
Warzu ennan hor soudarded
A dro alies o spered !

Hennez eo al lec'h benniget
Al lec'h santel, ês da garet
Lec'h dudius, pa ve distet,
Hanvet gant pep hini : « ar gêr »

Ar gêr, zo eur rouantelezh
Enni urz-vat ha karantezh
Eno, an tad, a-berz Doue,
En deus ar c'halloud a roue.

Ar vamm, evel eur rouanez,
A ren war bep tra, gant furnez ;
Poaniz 'ra gant holl dud an ti
An holl, laouen a zent outi.

An tad-koz, e kichen an tan
A-rack mont da gousket, a gam
Sontou kaër, diouanet e Breiz
Bro ar varzed, start en o Feiz.

Kanit, tad-koz, gwerzioù ho pro
Ho pugale vihan d'o zro,
O c'hano d'eur rummad tud all
Hag hor Breiz a jomo divrall.

— 37 —

Chom a ray beo, er c'halonou,
Mennoziou kristen hon tadou
Ha d'an douar troet ganto
Ni a vezo feal ato.

Karit ho kêr, chomit « er gêr »
Lec'h m'hoc'h eus desket ho « Pater »
Eurus an neb a c'hell mervel
En ti, lec'h m'eman e gavell !

Pa vo deut an distro !

gant EVNIG PENN-AR-C'HOAD

Mignon, pa vo deut an distro, en hor Bro, ez in da vale, dre an ed, lec'h ma red ar c'had rous ; gant an trouz, dirazoun 'savo klujiri ha mouilc'hi. Er stêr, pa vo tomm an amzer, dibreder, ez in adarre 'vel gwechall da neuial ; ha da heul an ebeul, me 'yelo da bevarlamm 'barz ar prad. Kuzet dreg eun torkad ozilh, gant va skrilh, me 'raio d'an dluzed sailhat leun a stad ; hag eno, me welo ar goulm o klask eun. melezeur, war an dour. Me yelo gant tad ha gant mamm, da endrann ar gwiniz melen evel aour ; hag ar paour gant e verc'h, war va lerc'h, tafivoezed a c'hello kutuilh, didrubuilh, Me yelo dre an hent teñval da rimal : ma tosta ar gannerez-noz, d'he gortoz me chomo ha mar sko, me daolo d'ezi he golvaz, kreiz ar waz. Me 'yelo da greiz ar c'hoad doun, dispouroun, da selaou klemmou an aezenn o tremen mesk ar gwez ; hag ivez da glevout mouez an anjelus dudius !

Karantez o virvi eleiz, doun em c'hreiz, ez in, pa savo ar stered, d'hen laret goustadig d'am dousig. Mignon, pegen kaer e vezo an **Distro** !

■ ● ■
— 38 —

ALIOU EVIT AN AMZER BREZEL

. gant Loëz HERRIEU.

Soudarded, skrivit ho liziri e brezoneg, ha komzit ivez brezoneg etrezoc'h, mar demac'h etre Breziz. Bremañ emañ ar mare, muioc'h eget biskoaz da ziskouez ez oc'h **Bretoned da genta**.

C'houi hag a zo er gêr, skrivit ivez e brezoneg d'ar soudarded. Plijadur a reot d'ezo.

Goulnet ez eus bet digamen ha gallout a ra ar soudarded skriva d'ar gêr, hag o zud respont d'e zo e brezoneg. Sur a-walc'h !

Epad ar brezel bras, em eus me, skrivet e brezoneg, ha den ebet biskoaz n'en deus lavaret ger d'in.

Gant ar brezel e teuo da Vreiz eur bern diavezi-di da glask repu. Eun dever eo evidomp tegemer an dud-se a zo bet ret d'ezo kuitaat o zi ; met eun dever all hon eus da ober hag eo diouall da rei an tu d'ezo da chom e Breiz, goude ar Brezel.

DIFENNET EMBANN

^ Evelse : : e vèz
laret ar brezoneg en tiegeziou.

Ra vezo gwelet ar Vretoned oc'h en em voda e-trezo.

Ra ziouallint dreist-holl da veva ha da ober netra hag a vefe eur bec'h evit o c'houstians. Beza hon devezo labour d'ober evit adrenka hor bro. Mat eo e vefe neuze tud yac'h, tud fur ha tud a enor d'hen ober. Hor brud vat hon eus ivez da virout ; ret eo eta, ma vefe soudarded hor bro eur skouer evit ar re all, dre ar vuhez vat a renint ha dre o fealded da spered o bro ha d'o Feiz. (« Dihunamb Here 1939 ».

— 39 —

an EL

Bep gwech ma teu eur bugel fur da vervel, unan eus êlez an Aotrou, a ziskenn war an douar; keme-rout a ra etre e zivrec'h ar c'hrouadur, hag en eur astenn e ziouaskell hir-gwenn, e nij warzu kement lec'h a gare ar bugel-se; kutuilh a ra eun dornad bleuniou d'o c'has d'an neñv evit ma lakint eno muioc'h a lufr hag a c'houez vat eget war an douar. An Aotrou Doue a start ar bleuniou-se war e galon, ha d'an hini a blij ar muia d'Ezan, e ro eur pok; neuze, ar vleunvenn-se he deus eur vouez hag e kember perz er c'hanaouennou a dregern hep ehan e pez an Eurusted peurbadus!

Setu aze ar pez a gonte unan eus êled an Aotrou, en eur zougen d'an neñv eur bugel nevez maro, hag ar c'hrouadurig kêz a gleve, evel en eun hunvre ar pez a lavared.

Tremen a rejont o daou a-zioc'h al lec'hioù ma kare ar bugel c'hoari enno, hag e tigouezjont en eul liorz leun a vleuniou koant.

— Pere a gemerimp evit kas ganeomp d'an neñv, a c'houlennas an EL?

Bez e oa eno eur bod-roz, eus ar re vrasa; met eul lampon fall en devoa torret d'ezan e gurunenn, hag ar bod-roz bet ker bras a oa breman truezus e stad, mac'hagnet holl ha krignet!

— Ar paourkêz bod-roz, eme ar bugel; kas heñ-ganez, va El mat, evit ma c'hello bleunia a-nevez e Liorz an Aotrou Doue.

An El a gemeras ar bod hag e pokas d'ar c'hrouadur evit ar sonj vat en devoa bet; an hini bihan a zigoras eun tammig e zaoulagad hag e vousehoarzas. Kutuilh a rejont bleuniou kaer o liouiou, met ivez ar re zister, ha bleuñ tro-heol ar gwehojennou.

(1) ANDERSEN, barz ha skrivagner eus an Danemark, ganet e Odense e 1805 ha maro e Rolighed e 1875.

— Breman hon eus hor boked, eme ar bugel. An El a lavaras ya gant e benn; met ne nijas ket c'hoaz warzu an neñvou. Noz e oa: ar sioulder a rene e pep lec'h!

Distrei a rejont warzu kêr, hag en em gavjont en eur straed vihan, leun a ludu, a blouz, a wer torret, a druilhous hag a bep seurt traoù koz taolet a-stal gostez.

Anet e oa e oa bet grêt eun diloadeg bennak eno en deiz-se. E kreiz ar bern traoù didalvez-se, an El a gavas eur pod bleuniou hanter dorret; an douar a oa ebarz a oa dalc'het gant gwriziou eur vleunvennig krinet hag a oa bet taolet kuit abalamour ma oa gweñvet.

— Ganeomp ez aio, eme an El; en hent e lavarin d'it perak:

« Bez e oa o chom er straed tenval-se eur paourkêz paotr bihan, klañv abaoe e c'hinivelez; ne oa ket evit mont er mêz eus e wele; a-wechou, pa gawe d'ezan e oa eun tamm gwelloc'h e stad, e rae gant e vramellou, diou pe deir gammad en dro d'ar gambr ha netra ken. En hañv, a-wechou, bannou an heol a deue epad eun eur da c'hoari er gambrig teñval ha leiz. Ar paourkez bugel a oa eurus bras neuze o kaout tommder madelezes an heol.

Mab an amezog a oa e vignon, hag e teue da gonta d'ezan penaos e oa ar prajou, ar mêziou, ar c'hoajou, traoù ha n'en devoa ket o gwelet biskoaz ar bugel mac'hagnet.

Eun deiz e kasas d'ezan eur skourr bras diskrapet diouz eur wezenn zero; ar paotrig klanv hel lakeas a-zioc'h e wele hag en noz ec'h hunvreas edo o pourmen dindan ar gwez hag e kleve al laboused o richana!

Eur wech all, mab an amezog a roas d'ezan eul boked bleuniou kutuilhet war ar mêz; en o zouez e oa unan gant eur wrizienn; laket e voe en eur pod war ar prenestr, tost da wele ar bugel klañv. Kregi a reas en he douar; kreski a reas hag e roas skourrou all a vleunias ivez d'o zro. Pa deue ar goañv, ar vleunvenn a veze lakêt en ti ha gant an nevez-

amzer, e tiwane adarre. Ar bugel a pa ken eurus gant ar vleuñvenn-se ha ma vije bet re all gant eul liorz kaer; deuet e oa da veza evitañ e deñzor war an douar; teurel a rae kalz a evez outi; dour a roe d'ezi bemdez hag e lakae bannou an heol a deue er gambr da floura e vleuñvenn garet. Houma e gwir, a lake levez en e zaoulagad trist; he gwelout a rae en e hunvreou kaera, ha pa voe galvet gant an Aotrou Doue, e troas davedi e sellou epad pell amzer araok kuitaat ar bed doanius-man.

Bloaz a zo emañ en Nefiv. Aboe, ar vleuñvenn a zo chomet e korn ar prenestr dilezet gant an holl; maro eo ha dizec'het! Ha setu perak dec'h eo bet taolet er mêz gant eun taol skubellenn, gant ar re a deue da gemeret lojeiz en ti-se.

Ar paourkêz bleuñvenn-se eo hon eus aze en hor boket; laket he deus en dro d'ezi muioc'h a levez eget kaera hini a zo er bed.

— E pelec'h az peus desket an istor-se, a c'houlennas ar c'hrouadur maro ouz an El?

— Feiz, n'eo ket dies da c'houzout! Setu: me eo a oa ar paourkêz bugel mac'hagnet a valee gant diou vranell; anavezet mat em eus va bleuñvennig karet.

Ar bugel a zigoras e zaoulagad evit mat en taol-mañ hag e zellas ouz dremm kaer an El, leun a sked. D'ar mare-se ec'h en em gavent er baradoz etouez ar Re Eurus.

An Aotrou Doue a astennas e zorn war ar bugel maro, hag hemañ raktal a voe beuzet er Vuhez peurbadus, hag e resevas diouaskell brao ha gwenkann, hag e yeas da gaout strolladou kamerien an êledigou all.

An Aotrou Doue a stardas war e galon bleuñ ar boket; met ne bokas nemet d'ar vleuñvenn wenvet, hini ar mêziou, kavet er pod hanter-dorret.

Ar vleuñvennig paour a ziwannas a-nevez... hag e teuas diouti eur zon flour ha lizrin a yeas da heul ar meuleudiou a gane an êled bodet en dro d'an Aotrou.

...Er baradoz a-bez e tregerne toniou leun a levez hag a garantez; ar re vrasa evel ar re vihana, ar bugel kêz, ar vleuñvenn dispriet, holl e kanent meuleudiou an Holl-C'Halloudek hag e kemerent perz en Eurusted peurbadus!

Laket e brezoneg gant **Herri CAOUISSIN.**

AR VRETONED HAG AR MOR

gant Roperz ar MASON.

Anavezet mat eo oberou ar Vretoned war vor ha koulskoude souezet eo bet meur a zen o lenn el levr **Bretagne 38** (1) edo ken bras o flas e merdeadurez Bro-C'hall. Adskrivomp amañ niverou an enklask talvoudus-se:

Evit ar besketarez e kaver 42% a vagou breizek gant 62% a Vretoned warno.

Evit merdeadurez ar c'henwerz e kaver 60% a Vretoned.

War al listri-brezel e kaver 50% a Vretoned ha betek 75% e-touez an eil ofiserien.

Perak ne vez ket kavet e Breiz perzier pinvidikoc'h ha listri niverusoc'h, perak ez eo ret d'hor morerien divroa ha mont da Vourdel, d'an Haor-nevez ha da Varsihou evit kaout labour? } Gwir eo emañ ar maoud gant porziou Bro-C'hall enep d'ar Reizted.

„Ret eo anzav koulskoude (ar pezh a oar mat an dud a vicher) emañ diaes douara e Breiz abalamour d'ar brumennou ha d'ar c'herreg na gaver ket ken stank war aodou Bro-C'hall. Reiz 'eus 180 deiz glavek e Brest evit 140 pe 120 hepken dirak begou ar Saena ha re ar Jirond. A du all emañ staget ar gudenn-se ouz hini pinvidigez ar vro a-bez. Betek gouzout e chom hor perzier pell ouz ar broiou pinvidik

(1) Editions Keltia (Seiz Breur).

o deus ezomm anezo evit kas marc'hadourez hep pa-
ea mizou pounner an hent-houarn.

Pa vezo war eun dro trec'het paourentez hor c'hen-
werz ha kevezerez direiz ar perzier gall (dre muioc'h
a frankiz dreist-holl), hentou-tredan da levia al listri
e vo merdeadurez Breiz bras a-walc'h evit niver he
moraerien.

...n'eus ket ken a blas en ti !

gant Y.V. PERROT

Etre an daou vrezel, an hini 1914 hag an hini 1939,
ar pezh a zo bet graet a-zevri, ar muia, marteze, e Breiz,
eo diskar e kement doare ar spered breizat; ar pezh
a dlee en em gavout, warlerc'h eun hevelep dis-
mantr, a zo digouezet; yez an 250.000 breizad a skuil-
has o gwad er brezel diweza, war al listri-brezel ha
war meziou ar stourm, ar yez-se hag a oa ivez hini
ar zent koz a ziazezas hor bro, ar yez-se hag a oa e-
ta eun dra sakr, a zo deuet da veza a re e Breiz; ne
ouezer ket he lenn ha tamm ha tamm, ma ne ge-
romp diouall ne vezo ket gouezet he c'homz.

Setu p'en em gav, **Feiz ha Breiz** da skei war an
nor e vez lavaret d'ezan, — **si parva licet componere
magnis**, mar deo dereat touezia komzou an aviel gant
ar c'hoz kudennou hon devez da zirouestla bemdez,
— ar pezh a lavaret d'ar Werc'hez ha da zant Josef,
e Bethleem, derc'hent Nedeleg: « **Non erat eis locus
in diversorio** (Aviel s. Lukas II, 7.) n'eus ket ken a
blas evidoc'h, en ti !

Plas a zo ennan evit kement kazetenn vat pe fall,
graet e galleg, met n'eus ket a blas evid eur gelaou-
enn skrivet penn-da-benn, e brezoneg.

Ar Mabig Jezuz a oa deuet en e dra hag e dud,
eme zant Yann, n'hen degemerjont ket: « **in propria**

venit et sui eum non receperunt ». (Aviel s. Yann I.11)

Feiz ha Breiz, hen ivez, a deu en e dra, el lec'h
m'en deus gwir da veza, — e pelec'h en devezo ar
gwir-ze, ma n'en deus ket e Breiz-Izel? —
hag e dud, ar re a oa dleet d'ezo beza e lennerien,
n'o deus ket sellet outan: « Ac'h, emezo,
e brezoneg em a; me ne ouezan ket lenn brezoneg ! »
hag o deus prenet outan o doriou hag e rank chom
er maez dindan ar skoum hag an erc'h.

Arabad eo beza re souezet gant traou evelse;
n'heller ket gortoz e vefe graet bravoc'h d'ar mevel
eged d'ar mestr; met gwas-a-ze d'ar re o gra.

An nebeudig tud a ouezas ober eun degemer la-
ouen d'ar Mabig Jezuz, a deuas da veza, eme zant
Yann, Mibien da Zoue, « **dedit eis potestatem filios
Dei fieri** » (Aviel s. Yann, I.12) Ha pebez mibien e
voent !

Feiz ha Breiz ivez, ar re hen degemer a deu da ve-
za gwir vibien d'hor **Feiz** karet hag al liziri a ga-
voc'h pelloc'h hen diskouez splann a-walc'h, hag a
re nerz-kalon d'e rener da genderc'hel gand e ero
daoust d'ar skoilhou sebezus a gav a bep tu.

DIPENNET EMBANN
(13 Ruzenn)

**Difennet embann
(40 linenn
hag ar sinatur ouspenn)**

**EVIT BEVA EO RET D'AR BREZONEG
BEZA SKRIVET HA LENNET !**

...Bloavez mat d'ho kelaouenn **Felz ha Breiz** ma c'hello, daoust d'an amzer c'haro a vevomp kendelc'her da veva êsoc'h-êsa. Kemeromp atao fizians e teuo Doue ha Sent Breiz da gemerout truez ouz an dud hag ouz hor Breiz ma teuo ar peoc'h endro, hep dale,

Hag her c'harout a reont; ret eo o gwelout aman, en eur rejimant hag a zo grêt, gwir eo, gant Bretoned brezonegerien evit an tri farz, met brezonegerien ha n'o deus ket ar memez rann-yez; n'eus forz! daoust m'o devez bec'h oc'h en em gompren, e weler alies Kerneviz ha Gwenediz o komz brezoneg etrezo kentoc'h eget galleg. Pa weler an dra-ze eo ret kredi e kar ar Vretoned o yez, met, ar gwasa 'zo eo ne gomprenont ket **eo ret d'ar yez beza skrivet ha lennet e vit beva ha beza anavezet etouez ar yezou all.**

Doue ra viro Breiz da virviken.

Y. RIOU

war an talbenn, 3-1-1940.

RET E OA D'AR BREZEL DONT !...

Marteze n'anavezit ket an den a skriv d'eoc'h N'eus forz ! me a zo breman eus ho mibien ken niverus en hor bro !

Emgoun o chom e Roazon, oc'h ober va studiou er Skol-Tisaverez.

Eun dra a garan kalz breman e pep ker ma 'z an hag eo gwelet tud, dizoue arack ar brezel, o tistrei o daoulagad davet an Hini en deus permetet ar brezel da gastiza an dud.

Hor c'henvroiz a glev breman mouez o Salver. Gwellet a reont ne zeuio ket an trec'h digant an armeou hepken, hogen, dreist-holl gant sikour Doue ;

Kredi a c'hellomp, e vo ar brezel-man eun dasorc'hidigez eus ar Felz en hor Bro. Komzet em eus eus an traou-se gant kalz a geneiled eus an Naoned hag all; int zo holl a du gant-se.

Ret e oa d'ar brezel dont evit hon lakaat da uhelaat ha da grenvaat hor c'halonou.

Goude-se, hor bro garet Breiz a vezo eur vro nevez-flamm !

Per LOYAN Roazon, 23-11-39.

EUN TAMM MEULEUDI MAR PLIJ ! HA FIZIANS DAoust DA BEP TRA !

Gant ar brasa plijadur e lennomp bepred hor c'harzetenn garet **Feiz ha Breiz**, hag a dlefe a dra sur beza lennet muioc'h en hor tiegeziou kristen. Siouaz, kalz diouz an dud, zoken war ar maez, ne fell mui d'ezo lenn brezoneg, evit an digarez vat ma ne ouezont ket, alies, hen ober.

D'am zoni, beleien hor parrezioù a c'hellfe ober kalz a vad evit hor **Feiz ha Breiz**, ha pa na ve ken oc'h ober er gador-zermon eun tammig meuleudi evit ar gazetenn garet a zo c'hoaz ken dianavezet gant an darn vrasa diouz ar Vretoned.

Gant ar zoni da c'hellout ober gwelloc'h en amzer da zont, e kasan d'eoc'h dre ar post, 18 lur evit ma vezo eul lenner muioc'h evit **Feiz ha Breiz**, etouez hor zoudarded kalonek, du-se war an talbenn.

...Eur gazetenn gristen penn-kil ha troad evel **Feiz ha Breiz** a dlefe kaout d'an nebeuta kant gwech muioc'h a lennerien en hon tiegeziou kristen, hag an dra-se a c'hellfe ober kement a vad evit Doue hag ar Vro.

Fizians daoust da bep tra e amzer da zont **Feiz ha Breiz** a renit bepred gant kement a galon.

J. CARIOU, Lennon, 27-12-39.

...ANEZ E VEFE KAVET KANTMILLURIOU MET, DAOU DRA A VANK D'EOMP

...Lennet em eus gant trisidigez ar c'halvadenn hoc'h eus graet da Vreiz evit **Feiz ha Breiz** en niverenn ziweza.

Ya, siouaz, dizeblant bras eman Breiz evit kement a zell ouz e bro, e pep doare ha kement-se, d'am zoni, abalamour na gredont ket krenv a-walc'h e Breiz.

— 48 —

O spered hag o muzelloù a lavar : « Breiz a zo hor bro ! Ni fell d'imp herzel outi da vervel ; o c'halon vat a jom digredik.

Anez e vefe kavet kantmillurioù e Breiz evit hol leorioù, kelaouennoù hag all.

Anez, Breizad ebet n'en dije aon o tremen, eur wech an amzer, eun devez hep butuni pe hep eva eun digor-kalon (apéritif) ; eur zui hep mont d'ar « cinéma ». Zoken, eur wech bennak hep debri.

Holl Breiz-Izeliz a ouije lenn ha skriva o yez ; holl Breiz-Uheliz a z aje d'ar skol Vrezonek...

...Met daou dra a vank d'imp :

Beza sur eus gwirionez hor Breiz, ha beza kalonek. Evidoun e lakain a gostez, bemdez, evit **Feiz ha Breiz**, (ne c'hellan ket muioc'h siouaz, evit breman) daou wenneg diwar an nebeudig a c'hounezan evel soudard !

RIMPOT Skol ar Soudarded, 30-1-39.

MALL BRAS EO D'EOMP KEMER DA VAT EMZAO SPEREDEL BREIZ

Kas a ran hirto d'eoc'h va c'houmanant evit **Feiz ha Breiz** ar bloaz-man. N'oun ket deuet a-benn da gavout keunanter all ebet, dre m'eo re baour an dud dre amañ ha dreist-holl dre ma kavont kazetennou a-walc'h da sach a arc'hant diganto ; manrus eo pegen disasun eo kazetennou galleg evel « **Le Petit Écho de la Ligue** » ha « **Le Courrier des Dizainières** » evid ar Breizadezed ; an hanter eus an dud o fren n'o lemmont ket ha n'eo ket souez ; pe seurt plijadur o defe o lenn kazetennou skrivet e galleg hag enno kals pennadoù displettus d'ezo ?

« **La Croix du Dimanche** » a ra ivez eun toull kasasüs e godelloù ar Vretoned !

En eur stad truezus emaeomp ; doare hon eus da veza chas kondaonet da jaokat o lost... Mall bras eo d'eomp kemer da vat penn Emsao Speredel Breiz ; ar brezel-man a zegas d'eomp skoillhou nevez adarre, met fizians am eus e teuimp a-benn, evelato, da zerc'hel sounn en o sav banniel ar **Feiz ha Banniel M. A. P.**... d'ar 5-1-1940

— 49 —

LEORDI BREZONEK ENEZ EUSA

...Degemeret em eus niverennou **Feiz ha Breiz** ! **Feiz ha Breiz**, na kaera mennad ! O c'haset em eus d'al leordi savet aman a-ratoz kaer evid soudarded. Al leordi-man a zo bet savet gant an Aotrou S..., kelenner e K... Pep soudard en deus roet ugent real evit-se.

Ha petra gav d'eoc'h en deus graet an Aotrou S...? Prena eur bern leoriou gallek ! Ya, ha kelaouennou evel Match, Magazine, le Miroir des Sports... Livirit d'in daoust ha n'eo ket an dra-se eul labour diskiant?

Goulennet em eus digantan p'em eus gelllet :

— Daoust ha n'anavezit ket ar brezoneg ? — Eo avat, emezan. — Ha perak neuze, nac'h o gwir eus al lennerien brezoneg o chom hep lakat degas eun nebeut leoriou evito ?

— Dizonjet em eus, emezan, ha neuze, me gave d'in ne vije ket bet lennet ar brezoneg !

Evit-se, kredabl eo aet gant ar soudarded en eun taol holl niverennou **Feiz ha Breiz** roet d'ezo !

Evit-se moarvat eo e kanit bep sui kantikou gallek evel : « Je suis Chrétien... Reine de l'Arvor », sikouret gant eun hanter-dousenn, pa dregern er c'hontrol an iliz pa ganomp Patronez dous ar Folgoat pe Da Feiz hon Tadou koz !

— Diwezatoc'h e vezo gwelet petra da ober ;

Diwezatoc'h eo aet kuit an Ao. S... evit mat ! Siouaz al leoriou gall a jom. Ne vezont ket lennet gant al labourerien-douar a zo aman ; ne blij ket ar romaniou d'ezo. Gwelit 'ta, etre martoloded kanolierien ha paotred al linenn, ez eus aman, wardro 250. Sur ez eus 90 war 100 anezo, Bretoned ; hag e vije kavet eur Breizad, ginidik eus a Vreiz-Izel, evit nac'h leoriou brezoneg outo. Eun druez !

Bezit souezet goudeze e teuje ar soudard da eva, ha da zellout ouz dizurziou.

Brezoneg d'eomp aman koulz hag en holl lec'hioù e vimp galvet da vont !

J.L. PICHON, Enez-Eusa, Kerzi

...KOMZ A REONT O YEZ ETREZO

Resevet em eus al leoriou ho peus kaset d'in. Brenoz Doue d'eoc'h. Gant ar soniou e vezo laouen va soudarded. Aman ez eus kals a vrezonegerien eus Leon ha Kerne. Komz a reont en o yez etrezo hag e vez es a-walc'h evidoun gouzout petra leveront...

J.B.B BADOUAL. État-Major du 1er B. 270. R.I.

...MA FELL D'HO KENVROIZ REI DOURN D'EOC'H !

Eus an Amiral Laurent, ha n'eo ket Breizad, hon eus resevet al lizer-man skrivet e brezoneg :

« Degouezet eo ganin niverennou dianket « Feiz ha Breiz » e serr gant ho lizer dereat ha ken plijadurus ha tra. Mil bennoz Doue d'eoc'h.

Plijadur vras am eus bet o lenn ez eo « Feiz ha Breiz » beo c'hoaz hag e vevo pell pell c'hoaz... ma fell d'ho kenvroiz rei dourn d'eoc'h.

« Kendalc'hit start gant ho hent evit enor Breiz, a greiz kalon,

Amiral LAURENT

G.S.— Mat tre ho niverenn Nedeleg !

...PEGEN KAER EO EVID EUR BUGEL EUS A VREIZ.

...La lecture de **Feiz ha Breiz** me distraît ; je viens de recevoir celui de Noël.

Ncus avons débarqué sur la terre d'Alsace ; les habitants ardent jalousement leur langue, aussi têtus, me direz-vous, que les Bretons, mais oui, et leur genre de vie ressemble beaucoup au notre. S'ils ne nous comprennent pas toujours quand nous leur parlons en français, leur amabilité n'en est pas moins grande ; c'est dans la misère que les cœurs se connaissent ; c'est là également que les amitiés se souident...

Je ne connais pas encore ni la boue, ni la misère des tranchées et quand je compare ma situation avec celle de mes camarades de première ligne, je couche dans une chambre d'hôtel, p'eo gwir emañ en eur c'hraou zaout evel ar Mabig Jezuz pa oa ganet, nemed ez oun kosoc'h egetan o staga gant va

zammig planedenn.

En nozveziou hir ha yen hon eus breman, gant an erc'h o koueza war an douar, va spered a nij, meur a wech, warzu Itron Varia Goatkeo; pegen kaer ez eo evid eur bugel eus a Vreiz pa c'hell kaout eur Vamm vat evelse, da fiziout enni ha da rei nerz kalon d'ezan !

Loeiz BERREHAR.

**... LE GALLO le moins chauvin n'a plus
le droit de méconnaître Breiz !**

Votre bonne lettre vient me surprendre dans mon gourbi de terre et de rondins, où je mène avec les camarades une vie de sauvages isolés, dans la boue et sous la bruine, au vacarme de l'éternel bombardement, et parmi une nature cifreusement artificielle de fils de fer barbelés et de terre retournée. Bonheur d'une lettre qui vient mettre du soleil dans une vie terne aux lendemains incertains...

Mes sentiments bretons sont tout naturels de la part d'un gâs de Bretagne, de notre Breiz que le Gallo le moins chauvin n'a plus le droit de méconnaître, grâce aux efforts de Bretons comme vous !

En effet je suis Gallo du pays de Montfort, exactement du village de Bran, en Gael (bourg qui n'a plus guère de celtique que le nom, malheureusement), mais aussi à deux pas de Brocéliande, ce qui est autre chose.

P. PATTIER

Quelque part en France, 7-12-39.

...NOUS N'AVONS PAS MÉRITÉ LA GUERRE !

...Je crois que nos cœurs se sont bien rapprochés depuis quelque temps, surtout depuis que notre pays a été entraîné dans la tourmente...

...Mais son chant se fait entendre plus que jamais dans nos cœurs ; il est triste et monotone ; il n'en est que plus touchant disait Anatole Le Bras.

Nous le rendrons joyeux le chant breton !

**Je ferai tout ce que je pourrai pour notre Breiz !
Je le promets en ces jours de guerre, éloigné à l'extrémité de la France.**

Quelle influence la guerre aura-t-elle dans la marche vers la lumière que pratiquait notre Bretagne ? « Nous » n'avons pas mérité la guerre, aussi la Providence et les Saints protecteurs, pères de la Patrie celtique veilleront sur Elle, et ne l'abandonneront pas !

...L.L.L.

...J'AI PRIS A CŒUR L'ÉTUDE DU BRETON !

...Si je meurs, je veux mourir en Breton ! Si j'en échappe, je serai au service de notre bien aimée Arvor. Déjà aujourd'hui, je suis à son service, puisque j'ai pris à cœur l'étude du breton ; je consacre chaque jour trois quarts d'heure à l'étude de la grammaire de notre vénéré Fanch Vallée... éditée en 1918. J'ai relu des extraits de Bleimor ! une plume d'or servie par un cœur d'or ! Il vaut le Péguy de « La Terre Chamelle », et même le dépasse largement !

Loeiz LECLERC

...JE FINIRAI LA GUERRE EN SACHANT LE BRETON

Je me permets avec une désinvolture dont je m'excuse de vous demander un renseignement. L'intention qui m'anime vous sera probablement sympathique.

Avant la guerre j'étais agrégatif de philosophie. Petit-fils de grands-parents bretonnants, mais élevé à Paris, j'ai toujours eu pour mon pays un attachement profond. Des études poursuivies dans de mauvaises conditions m'ont empêché de m'occuper de régionalisme comme je l'aurais désiré et surtout d'apprendre ma langue .

Il est possible cependant, même dans l'état où je suis, de demeurer fidèle à ma province, et cela m'amène à l'objet précis de ma lettre. Je désirerais savoir quels sont les régiments recrutés en Basse-Bretagne (Léon et Cornouailles surtout).

En effet, si je sors aspirant d'infanterie, j'aurai peut-être le choix de mon régiment et je serais très heureux de combattre avec des Bretons que je puis comprendre bien mieux que d'autres. **Et qui sait? Je finirais la guerre en sachant le breton.**

E.M.

Saint-Cyr 23 décembre 1939.

AR VAD A RA « FEIZ HA BREIZ »

D'HOR SOUDARDED

Rentrant de permission avec, comme il se doit, un léger « cafard », je ne m'attendais guère à un cadeau de nouvel an pour mon arrivée au cantonnement... Or, voilà qu'au moment où mon cafard s'avivait à la vue du triste état de ce cantonnement, et de la température insupportable, 18 degrés de froid, j'ai eu l'agréable surprise de recevoir votre très intéressant N° de Noël de **Feiz ha Breiz**; c'est à la fois un cadeau de nouvel an fort bienvenu et un dérivatif excellent à mon cafard.

Ainsi, au lieu de passer une morose journée toute au regret du cher pays d'Argoat, quitté depuis quatre jours, je me suis tout de suite picngé dans la traduction captivante (quoiqu'encore un peu difficile pour moi) de votre belle revue. Vraiment, je ne pouvais espérer plus grand plaisir pour cette journée, par ailleurs toute semblable aux autres, dans l'inconfort glacial du cantonnement! Merci de tout cœur!

P. PATTIER, aux armées, 1-1-40.

SKOUER KAER EUR HOLLANDAD

Verbindingscafd 2, III 8.R.I. Veldleger, 20 Décembre 1939.

Cher Monsieur l'Abbé,

...Je tiens beaucoup à vous remercier vivement pour le plaisir que vous m'aviez fait en m'envoyant les deux derniers numéros de **Feiz ha Breiz**! Dans cette époque si difficile (aube d'un meilleur avenir?) que nous traversons et qui a fauché déjà tant de périodiques indispensables — d'après ce qu'on m'a dit aussi, l'utile et original Gwalarn, — j'avais craint que vous aussi eussiez dû interrompre la bonne lutte, mais me voici rassuré.

Ce sont surtout les extraits de lettres de soldats que vous publiez qui m'ont touché cette fois. C'est fort émouvant de voir ces efforts de prêtres et instituteurs dans l'armée pour intéresser leurs compatriotes toujours privés de l'enseignement de leur langue à la lecture du breton et je ne puis qu'espérer que cet apostolat soit couronné des plus beaux résultats. J'espère donc que vous voulez bien me permettre d'offrir mon obole modeste pour que **Feiz ha Breiz** chom en he sav et envoie des livres aux poilus bretons.

A l'égard de ceux-ci, j'éprouve des sentiments d'autant plus fraternels que je suis depuis avril, avec une courte interruption, sous les drapeaux. Derrière notre zone inondée nous attendons tranquillement ce qui devra arriver. j'ai pu prendre quelques livres bretons choisis avec moi et les matériaux pour mon édition de **Sant Guillerm**, et j'y travaille le soir quand les travaux de terrassement ne m'ont pas trop fatigué. Mais on s'habitue vite à manier la pelle! D'ailleurs, dans mes permissions périodiques je peux toujours donner, — un peu irrégulièrement il est vrai, — mon cours de breton à l'Université d'Amsterdam. Nous lisons à présent Bleimor qui a maintenant un intérêt tout actuel). Une de mes élèves passera probablement bientôt son examen et ce sera la première fois dans notre pays. C'est toujours une satisfaction.

Ainsi, soldat et lecteur fidèle de **Feiz ha Breiz**, même sans être Breton et (jusqu'ici !) belligérant, je me fais l'illusion d'être de la « même famille » dont vous parlez dans votre dernier numéro ! Et maintenant, dans l'Avent de la fête de la Nativité du Prince de la Paix, je forme des vœux pour une proche paix **juste** et **durable** entre les peuples **libres**, pour le retour sain et sauf de vos correspondants actuellement aux armées, et pour la bénédiction de votre œuvre pour la Bretagne.

Th. M. CHOTZEN

• FEIZ HA BREIZ „ TÉMOIGNAGE VIVANT
DE L'ESPÉRANCE QUI HABITE
LES CŒURS BRETONS !

J'ai passé ma soirée à lire avec un très vif intérêt le dernier numéro de **Feiz ha Breiz**, et j'ai été heureux de voir que je n'ai pas besoin de recourir trop souvent au dictionnaire.

Je tiens à vous dire combien ce numéro m'a enchanté. La formule est excellente et parfaitement adaptée aux circonstances.

Toutes ces lettres de nos chers compatriotes mobilisés sont frappantes par l'unanimité des sentiments et des aspirations qu'elles révèlent : elles constatent avec la même tristesse la dureté des temps et la détresse de notre langue, mais toutes aussi vibrent de la même foi ardente ; elles crient le même désir de sauver notre Breiz !

Je suis convaincu que l'œuvre poursuivie par **Feiz ha Breiz** est d'une nécessité plus actuelle que jamais.

Combien, en effet, parmi nos compatriotes ignorent leur voie.

Parmi tous ces hommes, attachés à leur milieu habituel, la fraternité militaire crée des contacts qui ne peuvent être que salutaires si ceux qui ont la faveur d'être éclairés savent se montrer à la hauteur de leur tâche.

Les lettres que nous recevons nous en apportent chaque jour la preuve dans le milieu syndical chré-

tien. Dans les heures que nous traversons où il souffre sur les âmes un vent d'héroïsme, les causes vraies et justes ne peuvent que rayonner.

Oh ! oui, il faut apporter à nos soldats et à nos marins le réconfort d'une pensée bretonne et à ceux nombreux qui ignorent leur Breiz, la révélation qui les amènera à en retrouver le chemin.

Pour tous, **Feiz ha Breiz**, peut être le messager de la bonne nouvelle et le témoignage vivant de l'espérance qui habite les cœurs bretons.

Les inciter à apprendre le breton, car c'est à la base qu'il faut prendre le travail, si grande est la misère de notre langue celtique !

Je sais par expérience personnelle que c'est ainsi le hasard d'une lecture qui aurait pu m'amener à comprendre la Bretagne comme je le fais maintenant.

L'amour du Pays est ancré profondément dans tous les Cœurs bretons, il suffit peut-être d'un rien pour qu'il devienne plus clairvoyant.

Puisqu'il faut suppléer à la défaillance de l'école l'œuvre qui s'impose, c'est l'éducation de la masse pour que notre langue non seulement survive mais fleurisse plus belle encore et plus aimée.

Le dernier numéro de **Feiz ha Breiz** m'a conquis tout-à-fait et j'aurais voulu l'adresser à plusieurs parents et camarades. Et comme d'autre part, je tiens aussi à le conserver jalousement, je ne vois plus qu'une solution... qui aura sûrement votre approbation : je transforme mon abonnement simple en cinq numéros.

C'est un sérieux coup pour mon équilibre budgétaire mais tant pis, la situation présente veut des solutions directes et catégoriques.

F. OLLIVIER, Bordeaux.

...La situation présente veut des solutions directes et catégoriques ! Setu aze komzou nerzus hag a vije dleet d'ezo beza klevet gant meur a lenner all, rak ma vije 100 den oc'h ober ar pezh a ra hor c'henvroad divroet F. Ollivier, neuze e vefemp barrek !

Daoust ha n'heller ket kaout fizians e teuy dizale eun amzer welloc'h evit hor brezoneg eget an amzer vremen pa weler kalonou kement all a dud yaouank o tont d'en em domma ouz yez hor gouenn ?

Goude beza bet epad 32 vloaz goanv oc'h hada karantez Breiz edoug gwall-amzeriou, eun digoll eo evit Rener Feiz ha Breiz kaout liziri ker c'houek !

Daoust ma 'z eus c'hoaz re a Vretoned dizeblant, lezirek hag a c'hellfe koulskoude diskouez muioc'h a nerz-kalon evit o bro, biskoaz n'eo bet karet Breiz evel ma z, eo breman gant he bugale :

Ya, eire daouarn ar re yaouank, etre ho re, c'houi, soudarded ha martoloded, eo ema amzer da zont Breiz, bro goz hon Tadou !

Y. V. P.

KELEIER AR MIZ

AR PELLGENT E ENEZ-EUSA

E Eusa ar bed n'eo ket fall ganeomp-ni ; kemmet gant buhez ar vignoned, war harzou Bro-C'hall, eo brao. Nozvez Nedeleg a zo tremenet, en eun doare dudius ; eul lodenn vras a zoudarded o deus bet a-tre da vont d'an oferenn hanter noz hag o deus komunit evel pa oant er gêr. An iliz, sklerijennet mat a oa barr leun gant Eusaiz. Reizet dereat gant an A. Floc'h, eun arvoriad eus Sant Noug, ar c'han a zave hor c'halonou uhel, a-zioc'h grosmol ar mor bras, betek porz an nenvou. Trugarez d'an dud a volontez vat o deus graet enor d'ar c'hantikou brezonek hag o deus, evelse, enaouet e kalonou ar zoudarded vreizat a oa ouz o selaou, ar zonz eus o c'herent, evelo o pedi, en eun iliz, eus an douar bras.

J.L. PICHON Eusa, 30-12-1939.]

AR BREZONEG HAG AR RADIO

Lec'h ar brezoneg er Radio ha ne oa ket gwall ledan betek-hen, a zo aet da netra abaoe gwengolo 1939. Bemdez, bemnoz, ar skingomzerez c'hall a zistag d'eomp prezegennou, kozeadennou, kanaouennou e tchekeg, e saozneg, e poloneg, en arabeg, e finneg, hag all, nemet e brezoneg, yez komzet gant 1.200.000 a dud, ger ebet !

N'emaeomp ket hon unan o kavout abeg e kudenn Radio Bro-C'Hall... E Dépêche de Brest an 19-1-40, l'Auditeur inconnu a c'houlenne : **Nous aimerions que Rennes-Bretagne diffusât des Lettres radiophoniques en Langue bretonne...**

Pegoulz e vezo sevenet c'hoantou reiz ar Vretoned? Pegoulz ?

PEMPVET KANTVED AR VOULEREZ

Pemp kant vloaz zo er bloaz-man eo bet ijinet ar labour-moula gant Gutemberg. Meneg a zo bet da ober e Leipzig (Allemañ) gouelioù bras ha diskouezadegoù diwarbenn ar vouleraz adalek he amzeriou kenta betek vremen, gouelioù hag a badje eus ar 15 a viz mezeven betek an 20^a a viz here... Met ar brezel a zo aze breman !

EIL-GERIADUR GALLEK-BREZONEK AN Ao. F. VALLÉE

Tad ar brezoneg a labour hep ehan, daoust d'e oad, war e eil geriadur gallek-brezonek. Eun nevezenti eo hag a vezo digemeret etouez ar vrezonegérien gant kalz a blijadur. Disrei a raimp e **Feiz ha Breiz** a zeu, war labour an A. Vallée.

SKOL OBER WAR WELLAAT ATAO

Mont a ra mat en dro ar skol vrezonek dre lizer. Bemdez koulz lavaret, e tigouez eur skoliad nevez bennak, studierien, soudarded hag all. Ma fell d'eoc'h deski skriva mat ar brezoneg, kemerit perz e skol Vrezonek **Ober**. Ne gousto netra d'eoc'h. Skriva d'an Dimezell Marc'harit Gourlaouenn, renevez **OBER**, rue Corderie, 30, Douarnenez.

FEIZ HA BREIZ PASK

Feiz ha Breiz Pask (niverenn Meurz 1940) a zigouezo gant hol lennerien a benn **Sul ar Bleuniou** (d'ar 17 a viz meur.

En niverenn-se e vezo kavet pennadoù kaer war Basion hon Aotrou, Kanaouennou, marvailhou, Keleier eus hor c'henvroiz er brezel, divivadennou... Klask a raimp ober gwelloc'h c'hoaz eget hon niverenn Nedeleg.

Eun dra red eo moula traou brao e brezoneg !

EUR MARO ALL

Hor mignon mat V. Seite a skriv d'eomp eus Gwengamp: « Bet oun hirio o welout moulerez « Breiz ». Chomet oun bet souezet pa 'm eus klevet eo maro ar gelaouenn-se ! »

Ouspenn evid an dud eo kalet ar goanv hag ar brezel, kaletoc'h c'hoaz !

EUN EURED

D'ar meur 19 a viz kerzu, eo bet benniget, e iliz Sant Sulpis, e Paris, eured an Aotrou Yann Fouéré, Doktor war ar Gwir, gand an Dimezell Mari-Madalen Mauger.

Eresoinka, strollad kanerien vrudet Euskadi, a gasas epad oferenn an eured.

Kinnig a reomp d'an dud nevez hor gwella gourc'hemennou.

KANVOU

Erbedi a reomp ouz ho lennerien :

An **A. Loeiz ar Voyer**, tad Dorig ar Voyer, soner ar Bleun-Brug, maro e Alre d'an 8 a viz kerzu 1939 ha beziet e Ploermel.

An **D^r Ch. A. Picquenard**, marvet e Kerarbarz, er Forest, d'an 3 a viz genver, d'an oad a 68 vloaz ; beziet eo bet e bered Sant Loeiz Kemper.

Fransez an Ankou, tad koz hor mouler, marvet e Pleyber-Krist, d'an 19 a viz genver ha beziet eno, en dervez warlerc'h ; oadet oa a 85 vloaz.

Ra vo Doue laouen ouz o ene !

Keleier diweza

MAROKADED EVIT KEMERET LEC'H AL LABOURERIEU-DOUAR !

Bras eo bet hor souez p'hon eus lennet war ar c'hazetennou e vezo digaset tud eus ar Marok evit ober wardro al labour-douar e Frans, o veza m'ema ar wazed dindan an armou !

Setu petra a gemenn d'eomp **Ouest-Eclair** an 28-1-40 :

La Fédération des Employeurs de main-d'œuvre agricole de France a obtenu du Ministère du Travail l'autorisation d'introduire un contingent de travailleurs agricoles marocains Berbères pour les prochains travaux agricoles.

Ar c'helou-se hep mar ebet, a zisplijo da veur a hini, ha d'eomp-ni Bretoned, dreist-holl.

Hag ar paourkêz Marokaded-se a zigaso ganto, siouaz a bep seurt kleñvejou lous en hor bro !

Pebez reuz c'hoaz evit kement tra santel a garomp: hor Feiz, hor gouenn, hor Breiz !

Met, daoust ha ne vije ket furoc'h ha dereatoc'h kas d'ar ger evit al labouriou-douar ar soudarded diwar ar mêz, ha lakat en o lec'h, dindan an armou, ar Marokaned-se ?

BUHEZ FEIZ HA BREIZ

Er c'halvadenn a reas da Nedeleg, rener **Feiz ha Breiz** a lavare :

Fizians hon eus e tigouezo gameomp nann 10 pe 20 kartenn, met 500 gant unan pe zlou goumanant warno.

Mat, war 1560 kartenn kaset d'hol lennerien, n'ez eus ket bet distroet d'eomp 100 (nag eurus e vefemp bet koulskoude gant 100 lenner nevez hepken !).

...Mez am eus o lavaret pet kartenn a zo digouezet gameomp, nann abalamour d'eomp-ni, na da **Feiz ha Breiz**, met evit hor c'henvroiz : 10 kartenn, dres, hep unan muioc'h

Lennerien all o deus kaset dre chek-post arc'hant evit adkoumananti, evit koumanantou nevez ha profou ouspenn, ar pezh a zo eun dra gaer, ha bennoz Doue d'ezo, met o niver a zo re zister !

Hag ar re all? Marteze o deus sonjet: — War c'hoaz, e rin! met ankounac'haet o deus! Pe re all a sonjas c'hoaz: — O, bez e vezo kenvroiz a-walc'h hag o deus muioc'h a aes egedoun-me evit kas profou bras da **Feiz ha Breiz !** ».

Gwir eo, bez ez eus madoberourien, ya, met, evelato, arabad konta warno hepken. arabad o suna atao! **Da bep hini eo diskouez ez eo gwir vogel da Vreiz!**

Ha setu perak e tizroomp war hon eil goulenn: **ar gwenneg pemdeziek!** Arabad c'hoarzin, tud vat. **Ar gwenneg-se** a dlee krenvaat stad **Feiz ha Breiz** ha mirout ouz kosa kelaouenn ar Vretoned da goueza; **ar gwenneg-se**, evel m'hon eus hel lavaret d'aoch'er miz tremen, a zo priz eur c'houmanant bloaz !

Pep hini, gant eun tamm kalon vat, a c'hell rei eur gwenneg bemdez evit hon zikour da adsevel ti ar brezoneg; an holl gwenneien-se a raio meur a vil lur, hag en hent-se e vezo gellet kenderc'hel gant hor c'helaouenn a zo deuet da veza **eun dra ret**, e vit maga ar spered breizat ha krisien.

Goulenn a reomp ouz an holl kouiz lavaret, nemed ouz ar re o deus a-benn breman roet o frof, kas da **Feiz ha Breiz o gwenneg pemdeziek**, evel m'en deus grêt dioustu ar soudard yaouank-se, daoust ma ne c'hounit nemet 10 kwenneg bemdez !

Ar **gwenneg-se** a vezo **DINER YEZ AR VRO**.

Kaout a reoc'h war ar golo eur gartenn all da zistaga ha da gas en dro da **Renner Feiz ha Breiz**.

Ha gwelet e vezo petra oc'h barrek da ober evit Breiz ho Pro, evit he yez, en amzer c'haro-man.

Doue ha Sent Breiz ho paeo.

AR MEROUR.

Setu aman roll kenta ar re eus hol lennerien o deus abeo Nedeleg kaset profou da « Feiz ha Breiz » ouspenn priz o c'houmanant :

n Ao. neskob Cogneau : 50 lur. — A. J.M. Le Guen, Plourin, Gwitalmeze : 8 real. — A. J. Ollivier, Landerne : 7 l. — A. Chaloni Bouedec, ar Faouet-Lanvollon : 8 r. — A. J. de Lesquen, ofiser war vor, Lambazellec : 22 l. — A. de Pichon-Longueville, Paris, 12 l. — A. Jezequel, person Bohars, 8 r. — A. Y. Riou, 62^e R.I. 8 r. — A. Riou, aluzenner en armeou, 22 l. — Itr. Halleguen, Pleyben : 8 r. — A. Y.V. ar Goff, Paris : 12 l. — A. Chaloni Grall, person Kraozon, 32 l. — A. Saout, person St-Wazeg, 8 r. — A. Mary, Kervaria-Lozmine : 8 r. — A. Lebrun, Audiern, 1 skoed. — A. Roue, Kersaint-Plab. : 8 r. — Itr. Moal, Rosko : 8 r. — A. Cario, ar Faouet : 8 r. — Itr. Uguen, Kerlouan : 8 r. — A. ar Rous, person Brasparts : 8 r. — A. Cozic, person Ploneis, 8 r. — A. ar Rimpot, s'hol soudarded Paris : 1 sk. — Itr. Delavigne, an Naoned : 8 r. — A. Caroff, person Guengat : 8 r. — A. Omns, s'holac'h, Plougrescant : 8 r. — A. an Henaff, kure Plouyan : 8 r. — A. Saliou, Gouesnou : 8 r. — A. Pellen, ofiser war vor : 8 r. — A. Gallennec, Colombes : 8 r. — Dr. Dujardin, Lokournan, 12 l. — A. Boucher, archer, Lokournan : 8 r. — A. Audic, G.D.S. : 32 l. — A. Moan, ar Yeuc'h : 8 r. — A. Darre, St-Laurent-du-Pont : 8 r. — A. Guitot, s'hol gristen Brieg : 8 r. — A. Gargadennec, person St-Yann Trolimon : 8 r. — A. Guellec, person Enez Eusa : 7 l. — Renerez skol gristen Ploveur : 1 sk. — A. Barre, Sant-Nazer : 8 r. — A. Gourmelon, aluzenner Bretoned an Havr-Nevez : 8 r. — Dr Perquis, Roazon : 8 r. — Janig ar Meur, Plistin : 36 r. — A. Moyse, Brussel : 25 l. — A. le Rumeur, Azay-le-Rideau : 1 sk. — A. Abguillem, hure e Kastell-Paol : 8 r. — A.J. ar Roue, Gouezeg 8 r. — A. Jezequel, person Tremaouezan, 7 l. — Amiral Laurent, La Motte-Chalonçon 20 r. — A. Breneol,

person Pouldavid : 8 r. — A. Roue, Person Tréouergat : 8 r. — Dimezell a Gervenguy, Sibiril : 207 l. — A. Auffret, soudard : 15 l. — A. Lec'hvien, person Kemper-Guez. 30 l. — A. Olivry, person Lanloup : 8 r. — A. Person Moalenez, 64 l. — A. Cloarec, person Pouldergat : 52 l. — A. Gourvil, person Plouarzel : 50 l. — Dll. Abguillerm, Plougerne : 1 sk. — A. Bizien, Pluzunet : 4 r. — A. Guivarc'h, kure e Plogonnec : 20 l. — A. Abgrall, St-Thegonneg : 7 l. — A. Guillou, Sav, Paris : 32 l. — A. Guivarc'h, aluzenner, Landerne : 8 r. — A. Yann ar Bec, soudard : 12 l. — A. Renan, kure, Loguivy-Plougras : 12 l. — Evnig-Penn-ar-C'hoad, Gwerlesrin : 8 r. — A. Mingam, person Berrien : 8 r. — A. Sparfel, person Plouyé : 8 r. — A. Yann Chapel, 2e R.I.C. 10 l. — A. Vallée, Roazon : 200 l. — Dom Godu, Paris : 8 r. — A. hag Itr. Ronan Caouissin, Landerne : 8 r. — A. P. Mocaer, Brest : 82 l. — A. Bizien, person Huelgoat : 8 r. — Superiorez skol gristen Gouezeg : 8 r.

EN HOLL beteg-hen : 1336 lur.

Roll kenta ar re o deus kaset koumanantou evit ar soudarded ha martolod.

A. hag Itr. Herri Caouissin, Landerne : 20 l. — A. Autrer, skolaj I.V. Kreisker, Kastell-Paol : 15 l. — A. Lebrun, kure e Audiern : 15 l. — A. Badoual, St-Barnabé : 18 lur. — A. Even, noter e Landreger, (8 koumanant soudard) 120 l. — Serjant L. ar Flo'h, 48e R.I. (3 g.) : 55 l. — A. Clerc, huere Kemper-Guezenneg : 15 l. — A. Lauren, ijinour, Paris : 100 l. — A. Brieler, soudard, Bar-Le-Duc : 32 l. — Itr. Meherenc a St Per, St. Brieg (6 g.) : 100 l. — Renerez skol gristen Ploveur : 15 l. — Itr. Rivoallon, Plouzane : 30 l. — A. Yann Fouere, Paris : 32 l. — G. Le Rumeur, Azay-le-Rideau : 15 l. — Dll. Od. Chevillotte, Breles : 82 l. — Amiral Laurent : 15 l. — Dll. S. Merret, Karanteg : 15 l. — Dll. a Gervenguy, Sibiril : 15 l. — Dell. Abguillerm, Plougerne : 15 l. — A. Bizien, Pluzunet, 15 l. — A. Bodenes, Scaer : 15 l. — A. Chotzen, La Haye, Holland : 75 l. — Itr. Quinquis, Loc-Maria-Plouzane : 50 l.

EN HOLL : 887 lur, ar pez a ra 39 koumanant-soudard ha martolod

— 64 —

Len ha studia :

LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons, gant F. VALLÉE (Prudhomme, Sant-Brieg)	15 fr.
GERIADURIG BREZONEK GALLEK, gant ERNAULT (Prudhomme)	18 fr.
GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS-BRETON, gant VALLÉE (Imprimerie Commerciale, Roazon)....	75 fr.
LES MOTS FRANÇAIS ET BRETONS CLASSÉS D'APRES LE SENS, gant VALLÉE (levr I)	10 fr.
JAPRENNOU, Ti (An Oaled), Kerhaez (levr II)....	12 fr.
NOTENNOU DIWAR-BENN AR GELTELD (e ti VALLÉE, 37, rue St-Benoit, St-Brieg) hep gériadur Pep levrenn gant gériadur	3 fr.
SKELTA SEGOBRANI (e ti VALLÉE), pep levrenn.....	8 fr.

DALE AN NIVERENN-MAN :

Ma tigouez an niverenn-man re ziwezat, arabad eo tamall nag ar rener, nag ar mouler :
Dalc'het eo bet epad 15 dervez gant kontrollerez ar skridoù da voula (Censure). An niverenn a zeu, fizi-ziens hon eus, a en em gavo gant hol lennerien a-benn Sul Bleuniou.

KASIT AR GARTENN-MAN

hep mank ebet
da rener Feiz ha Breiz

KARTENN-BOST

— d'am Aotrou Yann-Vari PERROT

Rener « FEIZ HA BREIZ »

80

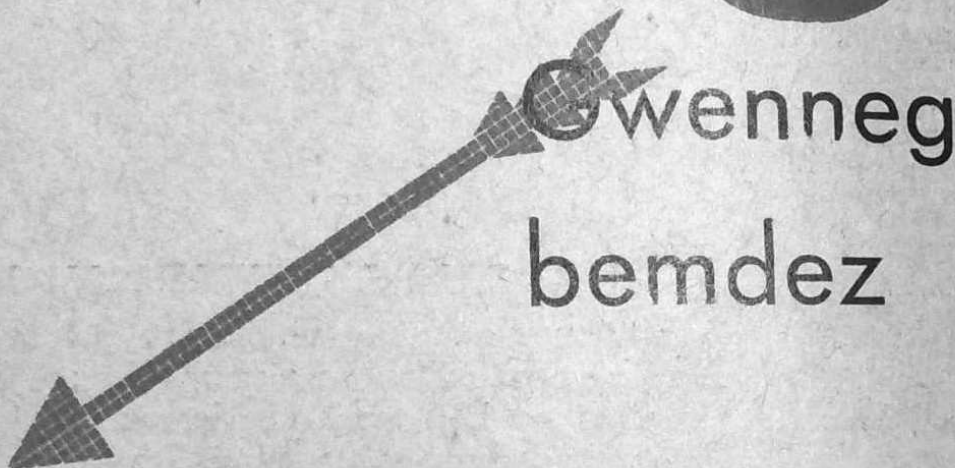
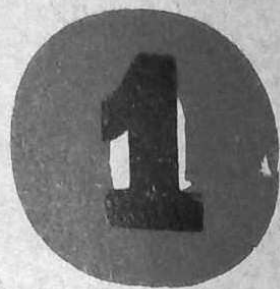
cent.

SCRIGNAC

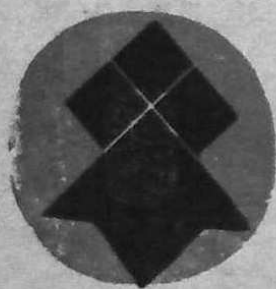
(Finistère)

BREIZIZ !

ESPERNIT

Gweneg
bemdez

evit
ar brezoneg

DINER YEZ AR VRO

—o—

Rei a ran va ger ec'h harpin **Feiz ha Breiz** a labour evit mirout, skigna ha bruda ar brezoneg, yez Breiz, hag hada karantez ar vro e kalonou an holl Vretoned. Evit-se e roin eur prof a gweneg bemdez epad ar bloaz

Hag e kasin da **Feiz ha Breiz**, ouspenn va c'houmanant :

bep sizun	real
bep miz	real pe lur
bep tri-miz	lur
bep 6 miz	lur
bep bloaz	"

Hano
Chomlec'h

Sinotur :